Europa-Parlamentet
2024-2029

Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender

2025/2095(INI)

3.6.2025

UDKAST TIL BETÆNKNING

om udvikling af en ny EU-strategi for bekæmpelse af fattigdom
(2025/2095(INI))

Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender

Ordfører: João Oliveira

PR_INI

INDHOLD

Side

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING 3

BEGRUNDELSE 8

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om udvikling af en ny EU-strategi for bekæmpelse af fattigdom
(2025/2095(INI))

Europa-Parlamentet,

– der henviser til Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder,

– der henviser den europæiske søjle for sociale rettigheder og dens handlingsplan med dens mål for 2030 og EU's sociale resultattavle,

– der henviser til Portoerklæringen af 8. maj 2021, de fornyede tilsagn fra det sociale forum i Porto i 2023 og La Hulpe-erklæringen af 16. april 2024,

– der henviser til målene for bæredygtig udvikling i 2030-dagsordenen for bæredygtig udvikling, som blev vedtaget i New York i september 2015,

– der henviser til FN's konvention om barnets rettigheder, som blev vedtaget i New York den 20. november 1989,

– der henviser til FN's konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, som blev vedtaget i New York den 16. december 1966,

– der henviser til den europæiske socialpagt, som blev vedtaget i Torino i 1961,

– der henviser til FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, der blev vedtaget i New York den 13. december 2006,

– der henviser til FN's resolution af 18. december 2019 om barnets rettigheder,

– der henviser til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1158 af 20. juni 2019 om balance mellem arbejdsliv og privatliv for forældre og omsorgspersoner,

– der henviser til Kommissionens henstilling 2013/112/EU af 20. februar 2013 med titlen "Investering i børn: Hvordan man bryder den onde cirkel for de socialt udsatte",

– der henviser til Rådets henstilling af 22. maj 2019 om førskoleundervisning og børnepasningsordninger af høj kvalitet,

– der henviser til sin beslutning af 21. januar 2021 om adgang for alle til en anstændig bolig til en overkommelig pris,

– der henviser til sin beslutning af 10. februar 2021 om begrænsning af uligheder med særligt fokus på fattigdom blandt personer i arbejde,

– der henviser til sin beslutning af 29. april 2021 om den europæiske børnegaranti,

– der henviser til sin beslutning af 21. november 2023 om begrænsning af uligheder og

fremme af social inklusion i krisetider for børn og deres familier,

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 24. marts 2021 med titlen "EU-strategi for børns rettigheder",

– der henviser til Rådets henstilling (EU) 2021/1004 af 14. juni 2021 om oprettelse af en europæisk børnegaranti,

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 7. juni 2023 om en samlet tilgang til mental sundhed,

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 5. marts 2020 med titlen "Et EU med ligestilling: strategi for ligestilling mellem kønnene 2020-2025",

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 7. oktober 2020 med titlen "En Union med ligestilling: EU's strategiske ramme for romaernes ligestilling, integration og deltagelse",

– der henviser til Kommissionens meddelelse af 3. marts 2021 med titlen "En Union med lige muligheder: Strategi for rettigheder for personer med handicap 2021-2030",

– der henviser til Rådets henstilling af 30. januar 2023 om en tilstrækkelig mindsteindkomst, som sikrer aktiv inklusion,

– der henviser til Det Europæiske Regionsudvalgs udtalelse af 17. juni 2025 om en EU-strategi for bekæmpelse af fattigdom,

– der henviser til de relevante rapporter fra FN's særlige rapportør om ekstrem fattigdom og menneskerettigheder,

– der henviser til rapporten fra Det Europæiske Antifattigdomsnetværk (2025) med titlen "Towards the Eradication of Poverty",

– der henviser til ATD Fourth World's rapport (2025) med titlen "Paving the Way towards an EU Anti-Poverty Strategy!",

– der henviser til rapporterne fra Social Platform (2025) med titlerne "EU Anti-Poverty Strategy" (EU's strategi til bekæmpelse af fattigdom) og "A post-2027 Multiannual Financial Framework for Social Europe" (En flerårig finansiel ramme for et socialt Europa efter 2027),

– der henviser til rapporten fra Eurochild (2022) med titlen "(In)visible children – Eurochild 2022 report on children in need across Europe" ((U)synlige børn – Eurochild 2022-rapporten om børn i nød i hele Europa),

– der henviser til forretningsordenens artikel 55,

– der henviser til udtalelse fra Udvalget om Kvinders Rettigheder og Ligestilling,

– der henviser til betænkning fra Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender (A10-000/2025),

A. der henviser til, at fattigdom udgør en krænkelse af menneskerettighederne og befolkningernes rettigheder, og at behovet for at udrydde fattigdom kræver en mere ligelig fordeling af velstand og politikker, der sikrer den udelelige og universelle karakter af politiske, økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder;

En strategi til udryddelse af fattigdom

1. opfordrer Kommissionen til at fremlægge en strategi til bekæmpelse af fattigdom ("strategien"), der omfatter følgende generelle mål og retningslinjer:

   a) anerkendelse af fattigdom som en krænkelse af menneskerettighederne og folkerettighederne
   b) fastsættelse af målet om hurtigst muligt at udrydde fattigdom senest i 2035
   c) passende koordinering mellem EU og medlemsstaterne samt med regionerne i overensstemmelse med nærhedsprincippet for at nå dette mål
   d) en omfattende og integreret tilgang til politikker og foranstaltninger til bekæmpelse af fattigdom og målet om at udrydde fattigdom som et tværgående kriterium i sektorpolitikkerne
   e) deltagelse af personer, der lever i fattigdom, i udformningen, gennemførelsen og evalueringen af politikker, der berører dem, på en hensigtsmæssig, effektiv og gennemsigtig måde;

En mere retfærdig fordeling af velstanden

2. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at gennemføre målet om fuld beskæftigelse som retningslinje for økonomiske og sociale politikker;

3. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at fremme politikker til beskyttelse og fremme af arbejdstagerrettigheder og forbedring af beskæftigelsens kvalitet, herunder stabile ansættelsesforhold, rimelige lønninger, anstændige og sikre arbejdsvilkår og adgang til social beskyttelse;

4. anbefaler, at Kommissionen og medlemsstaterne overvejer at oprette et instrument til bekæmpelse af fattigdom gennem universel gennemførelse af retten til arbejde og målet om fuld beskæftigelse, der primært har til formål at bekæmpe arbejdsløshed og underbeskæftigelse;

5. opfordrer indtrængende Kommissionen til at fremlægge et initiativ om en passende minimumsindkomst for at sikre aktiv social inklusion og deltagelse i beskæftigelse og bidrage til at udrydde fattigdom, samtidig med at medlemsstaternes kompetencer, de særlige nationale forhold i de sociale beskyttelsessystemer og nærhedsprincippet respekteres;

Sikring af de politiske, økonomiske, sociale og kulturelle rettigheders udelelige og universelle karakter

6. opfordrer indtrængende Kommissionen og medlemsstaterne til at bekæmpe fattigdom ved at fremme politikker, der sikrer de politiske, økonomiske, sociale og kulturelle rettigheders udelelighed og universelle karakter;

7. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til i væsentlig grad at øge de offentlige investeringer i politikker, der garanterer universelle, gratis offentlige tjenester af høj kvalitet, i betragtning af deres bidrag til at bryde fattigdomscyklusserne, navnlig på områder som uddannelse, sundhedspleje, social beskyttelse og universel adgang til anstændige boliger, vand og sanitet, energi, transport samt kulturelle aktiviteter og fritidsaktiviteter;

8. opfordrer Kommissionen til at støtte medlemsstaterne i at fremme en boligpolitik, der sikrer universel adgang til denne ret og tager særligt hensyn til situationen for hjemløse; opfordrer Kommissionen til at udarbejde en plan for at opfylde alle borgeres boligbehov i EU-landene — herunder oprettelse af yderligere og specifik EU-finansiering til udvidelse og renovering af den offentlige boligmasse;

9. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at vedtage effektive foranstaltninger med henblik på at gennemføre princippet om "lige løn for lige arbejde" og bekæmpe uligheder og forskelsbehandling på arbejdspladsen, navnlig dem, der berører kvinder;

10. opfordrer medlemsstaterne til at udvikle politikker, der styrker barsels-, fædre- og forældrerettigheder, fremmer balancen mellem arbejdsliv og privatliv, letter kvinders tilbagevenden til arbejde efter graviditet og barselsorlov og sikrer passende betingelser for amning på arbejdspladsen;

11. opfordrer indtrængende medlemsstaterne til at sikre universel adgang til økonomisk overkommelig offentlig sundhedspleje af høj kvalitet for mødre, nyfødte og børn;

12. opfordrer medlemsstaterne til at styrke offentlige, universelle og solidaritetsbaserede sociale sikringsordninger for at sikre fuld og effektiv social beskyttelse for arbejdstagere og pensionister og for at forebygge fattigdom;

13. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at overveje de såkaldte skjulte fattigdomsfænomener, bekæmpe stigmatisering af personer, der lever i fattigdom, og manglende udnyttelse af tilgængelige sociale ydelser og til at tage hensyn til, at ældre, personer med handicap, familier med enlige forsørgere, etniske minoriteter og migranter er grupper, der er mere sårbare over for fattigdom og social udstødelse;

14. anbefaler, at medlemsstaterne øger støtten til familier og personer i sårbare situationer gennem støttetjenester for mental sundhed og psykosociale støttetjenester;

Bekæmpelse af fattigdom gennem øget demokratisk politisk deltagelse

15. opfordrer Kommissionen og medlemsstaterne til at sikre passende, effektive og gennemsigtige mekanismer til politisk deltagelse af personer, der oplever fattigdom, i beslutningstagningen, gennemførelsen og evalueringen af politikker, der berører dem på alle beslutningsniveauer;

16. anbefaler, at der afholdes en årlig konference for at vurdere gennemførelsen af strategien med en bred og forskelligartet sammensætning, herunder personer, der lever i fattigdom;

17. mener, at Kommissionen bør styrke de midler, der er afsat til at støtte de forskellige

sociale organisationer, der er involveret i bekæmpelse og forebyggelse af fattigdom;

Passende institutionel koordinering og tilstrækkelige budgetmidler

18. mener, at strategiens succes også vil afhænge af en passende koordinering mellem de forskellige beslutnings- og interventionsniveauer;

19. mener, at omfanget af ansvaret på EU-plan, medlemsstatsplan og regionalt plan for at nå målet om at udrydde fattigdom bør defineres hensigtsmæssigt i overensstemmelse med nærhedsprincippet;

20. opfordrer Kommissionen til at indføre et horisontalt princip i strategien med fokus på at overveje sektorpolitikkernes indvirkning på fattigdom, herunder forpligtelsen til at foretage en forudgående konsekvensanalyse;

21. anbefaler, at der udpeges en person i Kommissionen som ansvarlig for strategien, og at hver medlemsstat udpeger en national koordinator og udarbejder en national handlingsplan, der inddrager lokale og regionale myndigheder og organisationer, der er involveret i bekæmpelse og forebyggelse af fattigdom, i gennemførelsen heraf;

22. opfordrer til en styrkelse af den næste flerårige finansielle ramme (FFR) og bedre udnyttelse af ESF+, EFRU, Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede og Asyl- og Migrationsfonden med henblik på at styrke politikker, der bidrager til at udrydde fattigdom;

23. gentager behovet for hurtigst muligt at øge finansieringen af den europæiske børnegaranti med et særskilt budget på mindst 20 mia. EUR; insisterer på, at dette særskilte budget bør være en del af den næste FFR, der er omfattet af ESF+.

BEGRUNDELSE

I udkastet til betænkning betragtes fattigdom som en krænkelse af menneskerettighederne og folkerettighederne, og der gives udtryk for, at disse rettigheder — politiske, økonomiske, sociale og kulturelle — bør respekteres fuldt ud, da de er universelle, udelelige, indbyrdes afhængige og indbyrdes forbundne og bør stå i centrum for politikker til bekæmpelse af fattigdom.

Fattigdom og social udstødelse afspejler den ulige fordeling af velstand, både med hensyn til indkomst og aktiver.

Den mangesidede oprindelse og det flerdimensionelle udtryk for fattigdom kræver politikker, der har til formål at opnå social samhørighed og forhindre, at uligheder forværres. En effektiv indsats til bekæmpelse af fattigdom kræver en integreret tilgang, der bekæmper fattigdom på en sammenhængende måde med politikker, der ikke opsplitter eller segmenterer den eller betragter den som et naturligt eller uundgåeligt socialt fænomen.

I 2024 var 93,3 millioner mennesker i EU (svarende til en femtedel af befolkningen) i risiko for fattigdom eller social udstødelse. Risikoen for fattigdom og social udstødelse i EU var større for kvinder end for mænd (21,9 % sammenlignet med 20,0 %). Inden for EU påvirkede den erhvervsmæssige status i høj grad risikoen for fattigdom eller social udstødelse, som varierer mellem 10,9 % for arbejdstagere og 66,6 % for arbejdsløse. I 2024 var 21,9 % af EU's befolkning, der lever i familier med hjemmeboende børn, i risiko for fattigdom eller social udstødelse.

Der har været tilbagegang på nogle områder i EU i de seneste år: Indikatorer for antallet af børn i risiko for fattigdom — børnefattigdom steg fra 23,6 % i 2019 til 24,2 % i 2024 — og den sociale beskyttelses effektivitet med hensyn til at reducere fattigdom faldt i perioden 2021-2024 fra 37,1 % til 34,4 %.

I handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder, som blev vedtaget i 2021, er der opstillet et mål for 2030 om at mindske antallet af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse med mindst 15 millioner, herunder fem millioner børn. Hvis kun dette mål tages i betragtning, vil det betyde, at omkring 78 millioner mennesker, herunder 15 millioner børn, i EU stadig vil være i risiko for fattigdom og social udstødelse på det tidspunkt.

Efter ordførerens opfattelse er det derfor afgørende, at medlemsstaterne og EU indfører udryddelse af fattigdom som et politisk mål for sociale fremskridt, hvad enten det er i EU's strategi til bekæmpelse af fattigdom og de tilsvarende nationale handlingsplaner eller i revisionen af den europæiske søjle for sociale rettigheder.

Ordføreren mener også, at dette mål bør behandles indgående i alle sektorpolitikker. Der bør tages hensyn til de specifikke konsekvenser, som beslutninger, der træffes af de enkelte sektorer, kan have for fattigdommen, og til behovet for koordinering mellem dem. Det anses derfor for vigtigt at indføre en forudgående analyse af sektorpolitikkernes indvirkning på fattigdommen.

Statistiske data bekræfter den betydelige indvirkning af adgang til beskæftigelse, rimelige lønninger og sociale overførsler med hensyn til at mindske risikoen for fattigdom.

De afslører imidlertid også den barske virkelighed for arbejdstagere, der lever i fattigdom som følge af lave lønninger, jobusikkerhed og diskontinuerligt arbejde eller deltidsarbejde.

Desuden viser de, at kvinder er ramt af højere fattigdomsniveauer som følge af forskelsbehandling og uligheder sammenlignet med mænd, såsom større vanskeligheder med at få adgang til beskæftigelse, lønforskelle, lavere arbejdsintensitet, kortere erhvervsmæssige karrierer, forskelle i værdien af pensioner og sociale ydelser, ulige fordeling af omsorgsopgaver og huslige opgaver og vanskeligheder med at få adgang til specifikke sundhedsydelser.

Ordføreren mener, at det er afgørende, at strategien ledes af Kommissionen og medlemsstaterne for at gennemføre målet om fuld beskæftigelse som retningslinje for økonomiske og sociale politikker.

I den forbindelse bør politikker til forbedring af kvaliteten af beskæftigelse og arbejdsvilkår fremmes og støttes, oprettelse af et instrument til bekæmpelse af fattigdom gennem universel gennemførelse af retten til arbejde og målet om fuld beskæftigelse bør undersøges, og der bør fremlægges et initiativ i overensstemmelse med Rådets henstilling om en tilstrækkelig minimumsindkomst, der sikrer aktiv social inklusion og deltagelse i beskæftigelse og bidrager til at udrydde fattigdom.

For at sikre fuld og effektiv social beskyttelse af arbejdstagere og forebygge fattigdom bør medlemsstaterne styrke de offentlige, universelle og solidaritetsbaserede sociale sikringsordninger.

Både Kommissionen og medlemsstaterne bør vedtage effektive foranstaltninger med henblik på at gennemføre princippet om "lige løn for lige arbejde" og bekæmpe uligheder og forskelsbehandling på arbejdspladsen, navnlig dem, der berører kvinder.

Medlemsstaterne bør have særligt fokus på at sikre universel adgang til økonomisk overkommelig offentlig sundhedspleje af høj kvalitet for mødre, nyfødte og børn og på at udvikle politikker, der styrker barsels-, fædre- og forældrerettigheder, fremmer balancen mellem arbejdsliv og privatliv, letter kvinders tilbagevenden til arbejde efter graviditet og barselsorlov og sikrer passende betingelser for amning på arbejdspladsen.

Det bør også tages i betragtning, at ældre, personer med handicap, familier med enlige forsørgere, etniske minoriteter og migranter er grupper, der er mere sårbare over for fattigdom og social udstødelse, og at migrantbørn er overrepræsenteret i den gruppe, der er i risiko for fattigdom, og denne særlige situation bør derfor tages i betragtning i forbindelse med foranstaltninger til bekæmpelse og forebyggelse af fattigdom.

Børnefattigdom skyldes fattigdom i familien, og manglen på en omfattende indsats betyder, at fattigdommen fortsætter gennem hele livscyklussen (først i barndommen, derefter på arbejdspladsen og endelig under pension), hvilket øger sandsynligheden for fattigdom mellem generationerne.

Den 14. juni 2021 vedtog Rådet sin henstilling om oprettelse af en europæisk børnegaranti med henblik på at sikre, at børn i nød har adgang til væsentlige tjenester såsom gratis førskoleundervisning og børnepasning, gratis uddannelse (herunder supplerende aktiviteter, der udføres i skoler, og mindst ét sundt måltid pr. skoledag), gratis sundhedspleje, sund

ernæring og passende boliger.

Dette vigtige bidrag til bekæmpelse af børnefattigdom i EU bør — efter ordførerens opfattelse — ledsages af en specifik budgetbevilling på mindst 20 mia. EUR under den næste flerårige finansielle ramme, som vil tilvejebringe de finansielle midler til at støtte de nationale handlingsplaner for børnegarantien fra EU-budgettet.

Et andet problem er behovet for at imødegå stigmatisering og forskelsbehandling af mennesker, der lever i fattigdom.

Foranstaltninger til bekæmpelse af fattigdom støder ofte på hindringer i form af stigmatisering og diskriminerende politiske holdninger over for mennesker, der lever i fattigdom. De anklages fejlagtigt for at nyde godt af privilegier og rettigheder, som angiveligt nægtes andre borgere. Specifikke politikker og foranstaltninger til bekæmpelse af fattigdom i dens forskellige dimensioner nævnes ofte som et bevis på dette privilegium, som mennesker, der lever i fattigdom, nyder godt af.

I andre situationer er det selve fattigdomsbekæmpelsesløsningerne, der fører til stigmatisering af mennesker, der lever i fattigdom. Et eksempel herpå er den hyppige ghettoisering af mennesker, der lever i fattigdom i socialt boligbyggeri, hvilket bidrager til deres sociale udstødelse på en række måder, herunder med hensyn til arealanvendelse og byplanlægning.

EU's strategi til bekæmpelse af fattigdom bør omfatte foranstaltninger til bekæmpelse af stigmatisering og forskelsbehandling af personer, der lever i fattigdom, og sikre, at foranstaltninger til bekæmpelse af fattigdom fokuserer på social integration, idet der tages fat på de såkaldte skjulte fænomener fattigdom og manglende udnyttelse af de tilgængelige sociale ydelser.

Fattigdomsbekæmpelse bør baseres på at fremme politikker, der sikrer de politiske, økonomiske, sociale og kulturelle rettigheders udelelighed og universelle karakter. Disse politikker tilvejebringer strukturelle løsninger med en omfattende indvirkning på den sociale samhørighed, der modvirker stigmatisering og forskelsbehandling af mennesker, der lever i fattigdom, samt fejlagtige tilgange såsom kriminalisering af fattigdom. Disse løsninger bør suppleres med øjeblikkelige støtteforanstaltninger eller ad hoc-støtteforanstaltninger, hvor disse er nødvendige for at imødekomme de mest sårbare gruppers specifikke behov på passende vis.

I denne forbindelse er det afgørende at sikre offentlige investeringer i politikker, der garanterer universelle, gratis offentlige tjenester af høj kvalitet, i betragtning af deres bidrag til at bryde fattigdomscyklusserne, navnlig på områder som uddannelse, sundhedspleje, social beskyttelse, vand og sanitet, universel adgang til anstændige boliger, energi, transport, fødevarer samt kulturelle aktiviteter og fritidsaktiviteter;

Kommissionen bør støtte medlemsstaterne i at fremme en boligpolitik, der sikrer universel adgang til denne ret, under hensyntagen til specifikke foranstaltninger til fordel for hjemløse. Kommissionen bør udarbejde en plan for at opfylde alle EU-borgeres boligbehov — herunder oprettelse af yderligere og specifik EU-finansiering til udvidelse og renovering af den offentlige boligmasse.

Ordføreren mener, at der ikke er taget tilstrækkeligt hensyn til de psykologiske

vanskeligheder som følge af fattigdom og social udstødelse i Kommissionens strategi for mental sundhed og i de nationale handlingsplaner. Udvalget anbefaler derfor, at medlemsstaterne gennemfører specifikke foranstaltninger på dette område.

Ud fra den forståelse, at fattigdom er en krænkelse af menneskerettighederne, er det afgørende, at der oprettes mekanismer, der gør det muligt for mennesker, der lever i fattigdom, at deltage i udformningen, gennemførelsen og evalueringen af politikker, der berører dem. Oprettelsen af disse mekanismer bør sigte mod at øge den demokratiske deltagelse, styrke og frigøre mennesker, der lever i fattigdom, og opnå mere effektive og retfærdige resultater af disse politikker.

Ordføreren mener også, at strategiens succes vil afhænge af en passende koordinering mellem de forskellige beslutnings- og interventionsniveauer. Omfanget af ansvaret på EU-plan, medlemsstatsplan og regionalt plan for at nå målet om at udrydde fattigdom bør defineres hensigtsmæssigt i overensstemmelse med nærhedsprincippet;

Ordføreren anbefaler, at der afholdes en årlig konference for at vurdere gennemførelsen af strategien med en bred og forskelligartet sammensætning, herunder personer, der lever i fattigdom.

På baggrund af de positive erfaringer med den europæiske børnegaranti anbefales det, at der udpeges en person i Kommissionen som ansvarlig for strategien, og at hver medlemsstat udpeger en national koordinator og udarbejder en national handlingsplan, der inddrager lokale og regionale myndigheder og organisationer, der er involveret i bekæmpelse og forebyggelse af fattigdom, i gennemførelsen heraf.

EU's strategi til bekæmpelse af fattigdom bør anerkende og støtte indsatsen fra forskellige sociale organisationer, der er involveret i bekæmpelse og forebyggelse af fattigdom, navnlig gennem direkte støtte til mennesker, der lever i fattigdom.

Den næste flerårige finansielle ramme skal spille en vigtig rolle med hensyn til at styrke politikker og social støtte, der bidrager til at udrydde fattigdom og i væsentlig grad styrke og gøre bedre brug af ESF+, EFRU, Den Europæiske Fond for Bistand til de Socialt Dårligst Stillede og Asyl- og Migrationsfonden.